

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Actieplan asbestafbouw 2023

Samenvatting

Materialen met asbest komen nog steeds veel voor in onze gebouwen. Het Actieplan Asbestafbouw tekent het pad uit naar een asbestveilig Vlaanderen tegen 2040. Asbestveilig en niet asbestvrij: in een asbestveilig gebouw kan nog asbest aanwezig zijn maar lopen gebouwgebruikers geen risico op het inademen van asbestvezels. Tegen 2032 beschikt elke gebouw eigenaar over een asbestattest dat beschrijft waar asbestmaterialen in hun gebouw aanwezig zijn, welke risico's ze inhouden en hoe ze een asbestveilig gebouw kunnen realiseren. Eenmaal alle asbestattesten het label 'asbestveilig' dragen, realiseren we een asbestveilig Vlaanderen.

Na de opvolgingsnota in 2022, versterkt en actualiseert de Vlaamse regering het bestaande asbestafbouwbeleid door het asbestattest centraal te positioneren, een verhoogde focus op de realisatie van asbestveilige gebouwen te leggen en dit met een vergrote aandacht voor jeugd. Jeugdige longen zijn immers extra vatbaar voor de blootstelling aan asbestvezels. Het actieplan 2023 is geen nieuw actieplan, maar plaatst het plan uit 2018 in een actuele context en dit zonder te raken aan de decretale mijlpalen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld : Omgeving en Natuur

Beleidsdoelstellingen:

Met dit project geven we uitvoering aan het relanceplan Vlaamse veerkracht (project VV4) en zetten we in op de volgende beleidsdoelstellingen van het beleidsveld Omgeving en natuur:

- Strategische overkoepelende omgevingsdoelstellingen
 - SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
- ISE AFVAL EN MATERIALEN
 - SD 1. Dematerialiseren en het sluiten van materiaalkringlopen

////////////////////////////////////

asbestvezels in het dagelijks gebruik van onze gebouwen. Het beantwoordt zowel aan de vraag naar pragmatiek bij de burger als aan het streven naar verdere kwaliteitsborging in de professionele asbestsector. Het concept 'asbestveilig' bracht het asbestthema in realistische proportie en reikte het beslissingskader aan voor de doelgroepgerichte ondersteuning.

Zowel onder stakeholders als bij burgers als op internationaal vlak kent de risicobenadering van het concept 'asbestveilig' veel draagvlak. Het is de keuze voor een **werkbaar asbestafbouwbeleid**, zonder afbreuk te doen aan veiligheid.

Het **asbestattest** vormt vanaf 2023 de **strategische hoofdindicator** om te meten in welke mate de vooropgestelde acties asbestveilige gebouwen realiseren tegen decreetale mijlpalen 2034 en 2040. Een asbestveilig gebouw heeft een asbestattest met label 'asbestveilig' op zak. Eenmaal alle gebouwen in de databank het label 'asbestveilig' dragen wonen, leven en werken we in een asbestveilig Vlaanderen.

De aanwezigheid van asbest in Vlaanderen zal dankzij het asbestattest wel almaar beter in kaart gebracht kunnen worden. In de asbestinventarisdatabank is de voortgang naar een asbestveilig Vlaanderen zichtbaar door het aantal asbestattesten met label 'asbestveilig' tegenover het totaal aantal asbestattesten in de databank te stellen. Een opvolging en meting op deze schaalgrootte was nog niet mogelijk tot aan de invoering van het asbestattest. Het eerste jaar van het asbestattest betekent een **nulmeting** voor het asbestpassief in Vlaanderen. Voor de periode 23 november 2022 tot oktober 2023 is er in 65% van de geïnventariseerde gebouwen asbest gevonden en draagt 41% van de asbestattesten het label 'niet-asbestveilig'. Het pad naar een asbestveilig Vlaanderen bestaat erin dit laatste percentage tot 0% 'niet-asbestveilig' te herleiden. Het percentage van 41% moet de komende jaren dan ook een dalende trend vertonen.

In voorbereiding van het actieplan in 2018 maakte de OVAM een zo nauwkeurig mogelijke inschatting van het asbestpassief, wat resulteerde in 2.239.000 ton en 86.300.000 m² asbestcementen dak- en gevelbekleding. Deze inschatting maakte onder meer de combinatie tussen geregistreerde importcijfers van ruwe asbest, cijfers bij erkende asbestlaboratoria en sectorale asbestkennis. In het verleden is immers nergens een registratie gemaakt bij plaatsing en gebruik van asbestmaterialen. Met de keuze voor een asbestveilig en geen asbestvrij Vlaanderen, fungeert het nog **afgebouwde asbestpassief als een trendindicator** in plaats van een hoofdindicator (zoals gesteld in de Opvolgingsnota (VR 2022 2312 MED.0478/1)). Voor de komende jaren verwachten we een dalende trend. Het aantal vierkante meter dat bij een specifiek gebouw verwijderd wordt, geeft niet aan in welke mate een gebouw al dan niet asbestveilig is. Enkel een asbestattest in de asbestinventarisdatabank biedt dat inzicht. De Vlaamse overheid zal het totale asbestpassief de komende jaren beter en nauwkeuriger in kaart kunnen brengen via analyses in de asbestinventarisdatabank.

////////////////////////////////////

Verhoogde effectiviteit richting 2040

De combinatie van alle acties zorgt voor de sterkte van dit Actieplan Asbestafbouw. Een asbestafbouwbeleid staat immers niet op zichzelf, maar leunt aan tegen een breed scala aan beleidsthema's. Met dit actieplan zorgen we ervoor dat het asbestthema een logische plaats krijgt in het actuele gebouwenbeleid en op momenten waar verhoogde aandacht rond asbest en veilig asbest verwijderen een gezonde reflex is.

Het asbestattest staat in het actieplan centraal, verhoogt daarmee de effectiviteit van het plan en informeert gebouwenaars en gebouwgebruikers over hoe zij veilig gedetecteerde asbestmaterialen kunnen (laten) verwijderen en wat er nodig is om een asbestveilig gebouw te bekomen. Het actieplan zet verder in op de prioritaire doelgroepen, met verhoogde aandacht voor gebouwen in een jeugdcontext. De Wereldgezondheidsorganisatie WHO wijst immers al jaren op de bijzondere gevoeligheid van jeugdige longen aan de blootstelling van asbestvezels.

Een versterkt actieplan als antwoord op de nood tot bijsturende maatregelen

De uitwerking van het Actieplan Asbestafbouw 2023 vertrok inhoudelijk vanuit volgende beleidsconclusies uit de opvolgingsnota van 2022:

1. Het asbestattest staat als hoofdindicator voorop in de realisatie van een asbestveilig Vlaanderen
2. Kwaliteitsverhoging in het werkveld: onzorgvuldig handelen tegengaan en inzetten op handhaving als sluitstuk van het asbestafbouwbeleid
3. Continuïteit van het flankerend instrumentarium met het oog op realisatie asbestveilige gebouwen
4. Asbestafbouwbeleid laten corresponderen met transversaal gebouwenbeleid
5. Continuïteit operationeel en strategisch communicatieplan asbestafbouwbeleid

Deze conclusies leidden voor het merendeel van de acties in de eerste plaats tot een tekstuele actualisatie, bundeling en parafrase van de meeste acties. Daarnaast zijn er twee types van **nieuwe acties** terug te vinden in het Actieplan Asbestafbouw 2023. In het actieplan zelf staat dit eveneens vermeld in de actiefiche:

Type 1 Een nieuw uitgelichte actie die voorheen tekstueel vermeld werd in één of meerdere acties van het Actieplan Asbestafbouw 2018

- Actie 2: Luchtbeelden asbestverdachte daken als trendindicator asbestafbouwbeleid
- Actie 3: Asbestverwijdering binnen ruimtelijk, omgevings-, klimaat en energierenovatiebeleid
- Actie 4: Naar een 'asbestveilige gemeente'
- Actie 5: Een asbestveilige woning als parameter bij woningkwaliteit
- Actie 14: Integratie asbestthema bij lokale Woonloketten en Energiehuizen
- Actie 17: Realiseren van asbestveilige natuurgebieden via een sectorprotocol
- Actie 19: Realiseren van asbestveilige lokale jeugdinfrastructuur via een sectorprotocol
- Actie 21: Sectorale kwaliteitsborging veilige omgang met asbest voor risicovolle beroeps categorieën
- Actie 26: Uitdragen van het Vlaams asbestafbouwbeleid als goede praktijk
- Actie 27: OVAM ondersteunt burgers en overheden als kenniscentrum asbest

Type 2 Een volledig nieuwe actie die de principes van het Actieplan Asbestafbouw verder versterkt en uitvoering geeft aan de beleidsconclusies uit de opvolgingsnota 2022:

- Actie 1: Ontsluiting milieu-informatie asbestafbouwbeleid
- Actie 6: Verfijning bestaande plichten asbestattest 'gemeenschappelijke delen'
- Actie 7: Het asbestattest faciliteert asbestinventarisatie ifv werkgeversplicht en SOP
- Actie 8: Een tijdige en voldoende gespreide realisatie van mijlpaal 2032
- Actie 10: Erfgoed asbestveilig conserveren, restaureren en tentoonstellen
- Actie 15: Stimuleren van asbestveilige gebouwen via bank- en verzekeringsinstrumenten (onderdeel banksector)

//

asbestveilig maken van hun gebouwen, maar zal daar onvermijdelijk op grenzen botsen. De ervaring leert immers dat sommige eigenaars zelfs met volledige financiering van kosten en ontzorging nog steeds niet te overtuigen zijn actie te ondernemen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het versterkte Actieplan Asbestafbouw omvat geen bijkomende budgettaire impact ten aanzien van het oorspronkelijke Actieplan Asbestafbouw uit 2018 en voorziet enkel in de continuering van de reeds voorziene jaarlijkse dotaties (geïndexeerd). Hiermee kunnen acties uit het actieplan conform prioritering, effectiviteit en opportuun momentum geoperationaliseerd worden binnen de jaarlijks beschikbaar gestelde middelen.

Het advies van de Inspectie van Financiën van 21 november 2023 gaat als bijlage.

Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting van 13 december 2023 gaat als bijlage.

B. ESR-TOETS

Het versterkt Actieplan Asbestafbouw 2018 is ESR-neutraal.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het versterkte Actieplan Asbestafbouw 2018 heeft geen nieuwe impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het versterkt Actieplan Asbestafbouw 2018 heeft geen nieuwe impact op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na principiële goedkeuring legt de Vlaamse regering dit versterkt Actieplan Asbestafbouw ter advies voor aan adviesraden MINA en SERV.

Na adviesverlening zal dit Actieplan Asbestafbouw 2023 voorgelegd worden aan de Vlaamse regering voor definitieve goedkeuring.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

////////////////////////////////////

